

2018-02-22
Europeiska kommissionen
Europaparlamentet
Regionkommittén
Sveriges regering
Sveriges riksdag
Sveriges kommuner och landsting

Europaforum Norra Sveriges syn på en framtidsinriktad utvecklingspolitik med regionalt fokus för EU med anledning av pågående samråd om EU:s sammanhållningspolitik

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvara ta norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.

Inledning:

Samrådet om den framtida sammanhållningspolitiken, EU:s regionalpolitik, är nu öppnat. Europaforum Norra Sverige, EFNS, har varit aktivt i de diskussioner som pågår om EU:s framtid och rollen för regionalpolitiken. Sammanhållningspolitiken och dess fonder är viktiga för utvecklingen i EFNS regioner som härmed vill ge sin samlade syn på framtidens sammanhållningspolitik.

Norra Sverige har sårbara ekonomier över en stor glesbefolkad och klimatutsatt geografi långt från de stora befolkningscentra. Samtidigt levererar regionen stora mervärden, inte minst råvaror, till Sverige och hela Europa. Det finns stora risker för små råvaruberoende ekonomier med en liten hemmamarknad och sämre tillgång till externt kapital och kompetensförsörjning på grund av få människor och långa avstånd. Med rätt utformat återflöde av anpassade investeringsmedel besitter de nordliga regionerna i Europa samtidigt stora potentialer för långsiktigt hållbartillväxt. EU:s stöd är en oundgänglig grund för EFNS regionernas förmåga att trots utmaningar ligga i framkant på många områden.

Förhandlingarna kring EU:s budget kommer att vara hårda, i synnerhet kring sammanhållningspolitiken,. Samtidigt behöver EU en samlad innovations- och tillväxtpolitik för hela Europa som kan bidra till alla regioners utveckling i en förändringens tid med stora globala utmaningar. Utveckling sker alltid någonstans, såsom bland enskilda människor och företag i ett lokalsamhälle. Regionerna är bryggan mellan EU och nationell nivå respektive medborgarna och lokalsamhället för att bygga samhällen med tillväxtkapacitet.

Den process kring EU:s nya policy för Arktis som EFNS medverkar i genom nätverket för Northern Sparsely Populated Areas, NSPA, är ett tydligt exempel på hur det globala blir allt mer lokalt och vice versa. Vikten av att samspela mellan regioner, nationell nivå och hela EU för att i en given geografi med specifika förutsättningar över gränserna kunna fokusera på stöd för relevanta investeringar, kan inte nog betonas. Genom det skapas såväl samsyn som kritisk massa för långsiktig utveckling till gagn för alla parter. Det är att bidra till verkligt europeiskt mervärde.

Den OECD-studie NSPA genomfört, är också den ett resultat av den samverkan som EU bidrar till mellan regionerna i norra Europa, och som tydliggör behovet av gemensamt fokus på smarta regionala specialiseringsstrategier. Utgångspunkten är att ta fasta på den unika regionala kontext som råder, för anpassade strategier, prioriteringar och stödsystem inom de områden där det finns möjliga konkurrensfördelar att kunna ta steg upp i de globala värdekedjorna. Detta är särskilt relevant och av vikt för regioner med speciella omständigheter och utmaningar, för att kunna vända befolkningsmässiga och geografiska utmaningar till möjligheter.

2018-02-22
Europeiska kommissionen
Europaparlamentet
Regionkommittén
Sveriges regering
Sveriges riksdag
Sveriges kommuner och landsting

Mot bakgrund av detta önskar EFNS bidra till de mer konkreta tankarna för de förslag som nu skall formeras för regionalpolitiken i EU för nästa programperiod, för en framåtsyftande politik för utveckling av alla delar av Europa, inklusive de nordligaste regionerna.

1. EU:s regionalpolitik behöver omfatta alla regioner i hela EU

Norra Sverige har många unika utmaningar som motiverar kompensatoriska stödinsatser. Detta för att EFNS regioner på lika villkor med andra EU-länder, ska kunna konkurrera på EU:s inre marknad. Samtidigt betonar i EFNS vikten av att EU:s fattigaste regioner ges möjligheter att komma ifatt. EFNS vill därför att den särskilda extra allokering, som i EU:s budget riktar sig till att stödja de nordliga extremt glesbefolkade områdena, bibehålls. Därutöver anses att merparten av EU:s stöd bör användas till att lyfta de regioner som ligger efter. EFNS vill samtidigt betona vikten av att ha ett gemensamt tillväxtredskap för alla EU:s regioner att ta del av. Detta för att alla regioner och medborgare ska känna delaktighet i EU genom den samverkan och förståelse som projekt skapar, men också för att EU generellt måste spetsa tillväxtarbetet, innovationsförmågan och klimatomställningen i samtliga regioner i Europa för att möta gemensamma globala utmaningar. Sammantaget ger det mervärden för hela Europa som nationellt ordnade program inte kan leverera.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- fortsatt omfattar EU:s samtliga regioner.
- fortsatt innehåller en särskild extra allokering till extremt glesbefolkade områden i norr.

2. Fördelning mellan regionerna moderniseras med fokus på faktiska behov

Norra Sverige är i många avseenden framgångsrika regioner, i andra delar sårbara regioner med stora utmaningar och även permanenta handikapp utifrån gleshet, långa avstånd, demografi och liten egen kritisk massa. Traditionella mått som regional BNP eller olika ekonomiska medelvärden fångar inte dessa aspekter. OECD:s slutsats avseende regionerna i NSPA är att förhållandevis små medel kan vända negativa trender till gagn för regionerna, länderna och hela EU. Regional BNP indikerar sannolikt på det stora hela regioners situation och behov av tillväxtstöd som en grundtilldelning kan baseras på. Det kan ske i en glidande skala med ökande grad av medel i relation till lägre regional BNP. Därutöver att indikatorer som sysselsättningsgrad, ungdomsarbetslöshet, utbildningsnivå och gleshet justerar nivåerna för att bättre hantera varje regions specifika situation. För de nordligaste områdena i EU måste dock därtill, på motsvarande sätt som för Outermoregionerna med sina specifika omständigheter, fortsatt en särskild pott vikas i enlighet med vad som stadfästes vid Sveriges och Finlands inträde i EU, för att hantera den extrema glesheten och geografin. Det är också i enlighet med de utfästelser som finns i EU:s nya arktiska policy avseende utveckling av regionerna i NSPA, samt inom ramen för EU:s engagemang för utveckling av den arktiska regionen med utgångspunkt i de egna arktiska områdena och den samrådsprocess som varit om EU:s stöd till regionen.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- fortsatt fördelar utvecklingsmedel till regioner utifrån bruttoregionalprodukt men med ökat fokus på olika regionala utmaningar såsom arbetslöshet, utbildningsnivå och gleshet.
- integrerar EU:s arktiska engagemang och ansvar genom anpassat särskilt stöd till EU:s arktiska områden i de nordliga glesbefolkade områdena.

2018-02-22
Europeiska kommissionen
Europaparlamentet
Regionkommittén
Sveriges regering
Sveriges riksdag
Sveriges kommuner och landsting

3. Samverkan över alla gränser byggs in i grunden

EU:s regionalpolitik skall bidra till att skapa långsiktigt hållbar tillväxt i Europa. Aktiviteter i en region, där EU:s fonder och program stimulerar samverkan mellan regionens olika aktörer, är i sig ett europeiskt mervärde. Till det kommer de gränsöverskridande territoriella insatserna i så kallade Interregprogram. Där tas regionalsamverkan vidare över nationsgränserna i gränsområden och större geografier och genererar ytterligare europeiska mervärden för regionalpolitiken. Det är av största vikt att behålla regionalt riktade insatser för att i grunden bygga kapacitet, förmåga och insikt om behovet att samverka inom och utanför regionen. Det kan dock i än högre grad kompletteras med gränsöverskridande program och insatser. Det kan vara dels specifika program inom utpekade geografier, inklusive större områden som den Europeiska Arktiska regionen, dels inbyggt i ESI-fonderna som sådana, för att uppmuntra till gränsöverskridande utbyten och klusterbildningar kring gemensamma utmaningar såväl i närområdet som över hela EU och Europa

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- fortsatt möjliggör insatser för att bygga kapacitet och skapa förmåga till samverkan på lokal och regional nivå.
- i högre grad möjliggör insatser för fler gränsöverskridande samarbeten.

4. EU:s utmaningar ser olika ut i olika regioner men tjänar på gemensamt fokus

EFNS är positiva till Europa 2020-strategin som en samlad policy med gemensamt ramverk och terminologi för alla att förhålla sig till, även ned på lokal nivå för att koppla sig till de gemensamma målen för hela EU. Genomslag för det kräver, även med behov av kontinuerliga uppdateringar allteftersom verkligheten förändras, långsiktighet över mandatperioderna. Europa 2020-strategins devis "smart, hållbar och inkluderande tillväxt" håller i den meningen väl. EFNS anser det vara viktigt för EUs samlade tillväxtarbete att det finns gemensamma ledord för de lokala, regionala, nationella och även EU:s olika policyområden att koppla upp till. En sådan övergripande policy kan fungera som en brygga mellan EU:s övergripande målsättningar såsom EU:s klimatmål och de lokala och regionala förutsättningarna för att bidra till dessas uppfyllelse. Det handlar om att identifiera de unika utmaningar och möjligheter varje region har att hantera och därmed att sammanfoga många olika strategier som sammantaget leder mot EU:s övergripande strävan till att vara en smartare, mer hållbar och för alla medborgare attraktivare kontinent.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- fortsatt utgår från en gemensam övergripande EU-strategi för smarta, hållbara och inkluderande samhällen.
- i högre grad möjliggör för regioner att utifrån sina respektive förutsättningar bidra till EU:s gemensamma mål.

5. Tre huvudspår för alla EU:s regionala instrument att i olika grad stödja

För att ytterligare nå fokus och en tydligare tematisk koncentration anpassad till varje regions förutsättningar kan EU:s olika plattformar, instrument och stöd till regioner och andra aktörer runtom i EU sammanföras i några huvudspår som kan formuleras inom ramen för smart, hållbar och inkluderande tillväxt.

2018-02-22

Europeiska kommissionen
Europaparlamentet
Regionkommittén
Sveriges regering
Sveriges riksdag
Sveriges kommuner och landsting

- a. En innovations- och tillväxtunion för smart tillväxt genom smart specialisering utifrån forskning, innovation och industriell strukturomvandling respektive fokus på utveckling inom kreativa och nya näringar i det digitala samhället.
- b. En energi- och klimatunion för hållbar tillväxt genom nya lösningar på energi-, klimat och miljöområdet för omställning till en grön cirkulär ekonomi i Europa som i sig också kan ge nya europeiska tillväxtbranscher i framkant.
- c. En kompetens- och sysselsättningsunion för inkluderande samhällen avseende sysselsättning, utbildning, kompetensutveckling och integration för alla invånare att kunna bli anställningsbara i framtidens växande branscher och erbjudas delaktighet på lika villkor och därmed kunna bidra positivt till den gemensamma samhällsutvecklingen.

Det kan formuleras på många olika sätt, men för att underlätta för att hitta rätt och få en överblick finns det behov av en ökad tydlighet med färre policys och instrument att hålla reda på för den som arbetar med regional utveckling och tillväxtfrågor gentemot EU.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- formuleras utifrån att övergripande policys samlas under ledorden för regionalt utvecklingsarbete om smart, hållbar och inkluderande tillväxt
- att utvecklingsarbetet för det samlas i några huvudteman såsom en innovations- och tillväxtunion, en energi- och klimatunion, samt en kompetens- och sysselsättningsunion.

6. En fond med en ingång för en samlad regional utveckling

De regionalt riktade fonderna och programmen kan ordnas på olika sätt och utifrån olika nationella system. Om det samlas i en enda fond per geografi eller i olika fonder med specifik inriktning är underordnat vikten av att de har samma övergripande och styrande regelverk med samma uppföljningssystem och samordnade utlysningar utifrån en regional ordning. Regional utveckling handlar om att utveckla lokalsamhället och bygga kapacitet för innovation och strukturomvandling. För att göra detta krävs motsvarande satsningar på det regionala humankapitalet genom utbildning och kompetensutveckling samt inte minst integrationsarbete. Därtill är regioner inte separata med städer för sig och landsbygd för sig. Även urbana agendor och särskilda landsbygdsstrategier behöver integreras för ett fungerande regionalt ekosystem. Av det skälet vore det välkommet med en tydligare koppling mellan de olika struktur- och investeringsfonderna; regionalfonden, socialfonden och landsbygdsutvecklingsfonden med ett samlat ägarskap över dem i form av en och samma ingång regionalt för den som söker medel. Det kan även inbegripa att uppmuntra till ett helhetsperspektiv som till exempel att på strategiskt plan samlat se till investeringar i näringslivsutveckling och följande kompetensbehov exempelvis. I det sammanhanget kan även småföretagarstöd som Cosme-programmet inlemmas för att bygga plattformar för tillväxtstöd och kompetenskluster, vilket är särskilt relevant för regioner som norra Sverige med stor andel mikroföretag med liten egen förmåga att ta del av EU:s stöd direkt men stora behov av utvecklingsinsatser i samarbete med andra.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- samlar de olika fonderna inom samma regelverk och uppföljningssystem samt under ett regionalt ägarskap för ett samlat strategiskt helhetsperspektiv.

2018-02-22
Europeiska kommissionen
Europaparlamentet
Regionkommittén
Sveriges regering
Sveriges riksdag
Sveriges kommuner och landsting

- i högre grad möjliggör inrättande av regionala plattformar, noder och kompetenskluster gentemot små aktörer med liten egen kraft att driva projekt men stora behov av utveckling.

7. Smart specialisering är basen för allt utvecklingsarbete i EU

För att nå EU:s mål krävs ett arbete anpassat till varje regions kontext och fokus, utifrån de utmaningar och möjligheter som finns där. Europa är resultatet av sin mångfald och sina olikheter och det kan aldrig ytterst hanteras genom centraliserad styrning för att bygga hållbar utveckling i alla EU:s delar. Konceptet smart specialisering är mot den bakgrunden redskapet för att regionalt anpassa arbetet utifrån den specifika regionala kontexten och hitta relevanta samverkansparter och regioner med liknande utmaningar och fokus runtom i Europa. Den OECD-studie genomförts inom NSPA lyfter också fram smart specialisering och samverkan inom NSPA som särskilt relevant för bättre utvecklingskraft. NSPA är i sig också ett exempel på den roll EU kan spela för att i alla regioner i hela EU få igång ett framåtriktat utvecklingsarbete över gränserna. Utan smörjmedel finns få incitament eller resurser för att koppla upp sig till EU:s agenda. Tyngdpunkten för EU:s regionala stöd bör därför ligga på att för varje region, i dialog med nationell nivå och EU, ta fram de verkliga utmaningar och potentialer som fonderna skall fokusera på. I glesbefolkade områden som norra Sverige spelar infrastruktur och bredband en central roll för att bidra till levande samhällen och näringslivsutveckling medan det för andra regioner kan vara helt andra områden att satsa på. Det är det smarta sättet för EU att styra och på regional nivå bidra till den tematiska koncentration som gör att medlen får mest effekt inom några utpekade områden och potentiellt starka klusterbildningar kopplat till de regionala utvecklingsstrategierna.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- i högre grad realiserar med hjälp av regionernas smarta specialiseringsstrategier.
- ger utrymme för anpassade prioriteringar såsom infrastruktur och bredband i avlägsna regioner med stora avstånd.

8. Styra genom flernivåpartnerskap och "soft power" från EU:s sida

Det mest effektiva sättet att styra utvecklingen från EU:s sida är att göra det via regionerna. Genom att bygga vidare på styrning av program och över tid kunna göra justeringar i dessa genom ett strukturerat partnerskap, dialog och överenskommelser mellan de lokala, regionala och nationella nivåerna och EU för vad medlen skall åstadkomma genom en för den aktuella regionen fastställd tematisk koncentration länka till EU:s övergripande strategier, så går det att nå ut överallt i hela EU. Det gör också behoven av programgenomförandestöd och byggande av administrativ kapacitet, som en del av framgångsrikt och effektivt nyttjat stöd från EU, tydligare för den enskilda regionala kontexten i en sådan partnerskapsdialog. Det kan gälla regioner med mindre väl fungerande strukturer men även för norra Sverige som har väl fungerande myndigheter, men däremot väldigt små förvaltningar som skall hantera stora geografier. Regional kapacitet handlar också om att i detta partnerskap ges förmåga att genom förstudiemedel kunna forma relevanta program, projekt, samverkan och investeringar. Genom en strukturerad samhandling kan en tydligare rollfördelning etableras. Regionerna står för strategierna, prioriteringarna och genomförandet, nationell nivå för medfinansieringen och uppföljningen samt EU för visionerna, samverkansplattformarna och grundfinansieringen.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

2018-02-22
Europeiska kommissionen
Europaparlamentet
Regionkommittén
Sveriges regering
Sveriges riksdag
Sveriges kommuner och landsting

- fortsatt bidrar till strukturerat partnerskap och dialog om politikens genomförande mellan företrädare på lokal, regional, nationell och EU-nivå.
- vikt även läggs på stöd och förstudiemedel för att stärka den lokala och regionala förmågan att driva utvecklingsarbetet med EU-medlen.

9. Fokus på det regionala innovationssystemet för riktig konkurrenskraft

Ett brett och långsiktigt resultat av Sammanhållningspolitiken kräver regionalt ordnade stödsystem för att nå ut i alla EU:s hörn och inte enbart till de redan starka aktörerna och regionerna. Det är särskilt tydligt i en av EU:s huvudutmaningar: Att skapa global konkurrenskraft genom ledande innovationsförmåga. EU:s forskningsprogram med sikte på excellens är beroende av att regionala aktörer kan bygga kapacitet för att komma in i de satsningarna. Sverige är exempelvis en ledande forskningsnation, men sammanställningar visar att utanför de stora traditionella universitetsorterna, så står regionalfonderna i realiteten för huvudparten av den forskning och det innovationsarbete som gör att Sverige hamnar i EU:s innovationstopp. Forskning är en del av innovationsarbetet och en annan är de regionalt anordnade medlen som ger stöd för det mer marknadsnära utvecklingsarbete som genererar nya produkter, marknader och metoder. EU:s innovationsstöd kan och bör bygga på båda de benen, så att aktörerna på lokal och regional nivå successivt når mognad och kapacitet samt samverkan för även excellent forskning. Norra Sverige är ett av de bästa exemplen på att sådant samspel är möjligt.

Europaforum Norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- fortsatt bidrar till att utveckla det regionala innovationssystemet genom samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor.
- i högre grad möjliggör samspel mellan insatser för sådan innovationskapacitet och excellent forskning inom ramen för de särskilda forskningsprogrammen i EU.

10. En kedja av starka länkar för att växla upp regionerna och därmed hela EU

I realiteten kan centrala EU-specifika satsningar nå större genomslag om de sker inom ramen för regionalt anordnade medel än att alla skall jaga efter samma resurser i centrala stuprör långt från avnämarna. EU behöver en tydligare struktur för hur de olika programmen och stödinstrumenten samverkar. Det handlar om att ge förutsättningar för aktörer och verksamheter att successivt förflytta sig mellan de olika stöden allteftersom arbetet utvecklas och mognaden ökar. Sådan förflyttning bör kunna ske sömlöst, så att det inte betyder en omstart för varje nytt steg. Vi kan exemplifiera med turismsatsningar som börjar i enskilda aktörer väldigt lokalt, tar sig vidare till ökad samverkan för att bygga gemensamma paket som i sin tur ökar möjligheterna att gå över gränserna för att marknadsföra ett helt område och i det också ta in forskning som utvecklar det som erbjuds med för naturen hållbara lösningar och insikter om andra investeringsbehov för att frigöra potentialerna. Varje steg bygger på sin logik som behöver sitt anpassade stöd, men kan formas för att uppmuntra nästa steg genom bättre samordning och gemensamma regelverk för alla stödprogram.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- i högre grad möjliggör och främjar avancemang mellan olika typer av stöd i takt med utveckling av ett område.

2018-02-22
Europeiska kommissionen
Europaparlamentet
Regionkommittén
Sveriges regering
Sveriges riksdag
Sveriges kommuner och landsting

- i ökad grad kan bidra till att de projekt som får stöd också ser till möjliga kommande utvecklingssteg för det fortsatta arbetet.

11. Tre sammanhängande steg för sammanhållningspolitiken att bygga på

Vi ser en poäng i att göra regionalfondernas roll tydligare i denna trappa i regionernas förmåga att bidra till EU:s hållbara tillväxt. Det kan beskrivas som;

- a. En första nivå av regional kapacitetsuppbyggnad genom samverkan inom regionerna mellan de olika aktörerna och sektorerna inom ramen för EU:s övergripande målsättningar kopplat till de egna smarta specialiseringsstrategierna för att skapa förmåga att ta del av EU:s övriga instrument och plattformar.
- b. En andra nivå av samverkan över gränserna för gemensamma aktiviteter med andra för att växla upp insatserna, lära av varandra samt leverera mer kritisk massa med öppenhet mot omvärlden inklusive tredje land.
- c. En tredje nivå av förmåga att genom de tidigare stegen kunna dra nyttnjande av EU:s andra olika instrument inklusive forsknings- och innovationsfonderna med mera för att nå global konkurrenskraft inom sina nischer och därmed bidra till hela EU:s ekonomiska utveckling.

En tydligare sådan ordning där regionalfondsmedlen bättre kopplar till EU:s övriga fonder och program med mer gemensamma regelverk och samordnade utlysningar för tydligare synergier och enklare hantering för projektägarna vore önskvärt.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- levererar en grund för regional kapacitetsuppbyggnad för ökad samverkan över gränserna och möjligheter att komma in i EU:s övriga gemensamma utvecklingsverktyg.
- ges tydligare kopplingar i regelverk och målsättningar så att även de fonder som anordnas på EU-nivå hänger tydligare samman med lokal och regionalt kapacitetsbyggande.

12. Växla upp resurserna med innovativa tillskott där det lämpar sig

Den så kallade "Junckerfonden" är en del i en strategi för att öka investeringstakten i Europa. Det är positivt att i högre grad kunna växla upp de egna resurserna med sådana investeringsstöd. Det finns anledning att poängtera att för regioner med liten egen marknad och tillgång till kapital, så räcker det inte med bara låneinstrument. Dels har kapital utan styrning en tendens att dras dit det redan finns kapital, det vill säga de redan resursstarka områdena, dels genererar alla nödvändiga investeringar inte återbäring, men väl i andra delar av ekonomin. EU:s regionalfonder har i den meningen en ovärderlig betydelse med krav på regionala strategier och utvecklingsfokus bidra till insatser för tillväxt och utveckling, snarare än att bara fokus på pengarna i sig. Inom det sociala området och i regioner med mindre externa affärsintressen och liten egen kapitalmarknad är den typen av regionalt grundstöd en förutsättning. Däremot är möjligheter för att i högre grad växla upp de regionala investeringarna med olika finansiella instrument välkommet och rentav nödvändigt. Medan riskföretag i storstäder kan få lån utan säkerhet är kraven på eget kapital närmast orimliga för även en säker investering i glesbygd. Detta är ett exempel på hur investeringskraft och tillväxt hämmas. Sådana marknadsmisslyckanden behöver rättas till och där kan EU spela en väsentlig roll, men det kräver också mer regionalt ordnade lånegarantiinstrument och att EIB ges en mer aktiv roll i även bedömningar av regionala projektengagemang som kan tänkas växlas upp med annan finansiering, eftersom den kompetensen ofta inte finns i lokalsamhälle och regional administration.

2018-02-22
Europeiska kommissionen
Europaparlamentet
Regionkommittén
Sveriges regering
Sveriges riksdag
Sveriges kommuner och landsting

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- fortsatt realiserar genom en regional stödstruktur för utvecklingsprojekt.
- i högre grad möjliggör insatser för regional uppväxling med olika finansiella instrument, i den mån de territoriella förutsättningarna tillåter.

13. Resultat är inte det enkelt mätbara utan den faktiska effekten på systemnivå

Det resultatfokus som finns i regionalfonderna är i grunden bra för att kunna mäta och följa upp och se att de verkligen levererar resultat, men faran är att om de inte mäter rätt saker, så uppfattas även det som är en framgång som ett misslyckande. Det centrala är att i partnerskapsdialogen mellan regional nivå, nationell nivå och EU ramar in de övergripande målsättningar som varje program skall ha och hittar relevanta indikatorer inklusive kvalitativa utvärderingar och aktiv följeforskning för att utröna hur väl de uppnås på programnivå snarare än projektnivå. Det inbegriper mål om att exempelvis öka samverkan mellan olika aktörer som i sig ger många möjliga vinster. Regionalt utvecklingsarbete handlar också om att pröva nya lösningar och metoder eller ge stöd för utvecklingen av nya produkter och affärsmodeller, och testa om något nytt fungerar eller inte, för att i ett nästa projekt utifrån de lärdomarna kunna gå vidare. Ett misslyckande kan vara ett gott resultat i sig, men hur det skall mätas och beskrivas kopplat till de övergripande programmålsättningarna behöver utvecklas. Den så kallade europeiska terminen för att i länderna hålla en sund ekonomi med nödvändigt tillväxtarbete kan möjligen, som en del av en mer långsiktig löpande uppföljning, kopplas tydligare till de regionala fonderna och programmen, med möjlighet att över tid kunna anpassa prioriteringarna i dem. Det centrala är dock att den uppföljning och de rekommendationer som då ges även för det regionala utvecklingsarbetet med stöd av EU:s regionalfonder, baseras på det som har ställts upp i de regionala programmen och verkligen också går att regionalt styra över.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- i högre grad utvärderas utifrån långsiktiga samlade effekter av program, snarare än enskilda projektresultat.
- kan kopplas samman med den europeiska terminen, förutsatt att uppföljning och rekommendationer riktar sig till det konkreta regionala utvecklingsarbetet med EU:s stöd.

14. Rimlig ekonomisk fördelning och uppföljning från EU:s sida

EU:s instrument lider ofta av en övertung administration och byråkrati. Det blir särskilt tydligt för regioner med små förvaltningar och få stora och starka aktörer. Även om norra Sverige är välfungerande samhällen, så är det små administrationer som skall täcka väldiga geografiska ytor med många väldigt små enskilda aktörer som behöver stöd och incitament för att utveckla sig och sina näringar. Det är därför av vikt att stödsystemen är rimligt enkla och anpassningsbara och en väg för det är att i högre grad lita på de egna och nationella uppföljningssystemen. För regioner och länder där EU:s finansiering aldrig är över 50%, som är fallet för Sverige, innebär det i sig att det finns inbyggda krav på nytta och relevanta resultat för att lägga in egen nationell medfinansiering. I grunden är det en fördel att ha krav på någon form av egen medfinansiering för att sälla i projektens verkliga relevans. En möjlig ordning kan vara att vid 50/50 EU- och medfinansiering, som är en rimlig nivå för att bibehålla intresset för och nyttan med EU:s bidrag, så kan uppföljning och kontroll huvudsakligen läggas inom befintliga programansvariga myndigheters system i dialog mellan den myndigheten och EU. För de fall och i de regioner och länder med behov av högre EU-

2018-02-22
Europeiska kommissionen
Europaparlamentet
Regionkommittén
Sveriges regering
Sveriges riksdag
Sveriges kommuner och landsting

finansieringsgrad, vilket också kan ändras över tid vid exempelvis ekonomiska kriser, kan det om det finns anledning åtföljas av också ökande grad direkt styrning, uppföljning och kontroll från EU:s sida.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- i högre grad kunna anpassa kraven om uppföljning och kontroll till andelen medfinansiering.
- för regioner och länder med hög andel egen medfinansiering (50%) överlåta huvudparten av kontroll och uppföljning på befintliga nationella system.

15. Norra Sverige och Europeiska Arktis en testbädd för Europa

Norra Sverige och hela NSPA erbjuder en unik geografi för att i EU testa nya former för samverkan och styrning för att maximera utfallet av EU:s insatser i dialog mellan regionerna, länderna och EU. I Norra Sverige finns stora regioner men samtidigt en hanterbar mängd aktörer som redan idag har en samverkan som kan fungera som en testbädd för Europa på även detta område. Den genomförda arktiska stakeholder forum processen i nära dialog mellan EU, länderna och regionerna är ett mycket gott exempel på ett i många delar nytt framtidsytande sätt att arbeta. Det är av vikt att utfallet av den processen nu också syns i EU:s regionalpolitiska stöd, för att utveckla EU:s egna arktiska regioner i enlighet med det som slås fast i den samrådsrapport som sammanställts och det som Ministerrådet och Europaparlamentet ställt sig bakom om behov av investeringar och särskilda fortsatta stödprogram för de arktiska regionerna i NSPA. Vi är givetvis öppna för en fortsatt dialog.

Europaforum norra Sverige föreslår därför att EU:s sammanhållningspolitik efter år 2020;

- fortsatt bidrar till att främja samarbete och testa nya metoder för att nå målen om global konkurrenskraft och hållbar utveckling.
- bygger vidare på de vunna erfarenheterna från den genomförda arktiska samrådsprocessen i fortsatt samspel med regionerna i NSPA för utformningen av EU:s utvecklingsstöd.

Antaget vid Europaforum Norra Sverige, Sollefteå, 22 februari 2018

Erik Bergkvist (S) ordförande Europaforum Norra Sverige

Ewa-May Karlsson (C) Region Västerbotten

Harriet Classon (S) Region Västerbotten

Robert Uitto (S) Region Jämtland Härjedalen

Gunnar Hjelm (M) Region Jämtland Härjedalen

Thomas Andersson (C) Region Jämtland Härjedalen

Helena Öhlund (S) Norrbottens kommuner

Anders Josefsson (M) Norrbottens kommuner

Maria Stenberg (S) Norrbottens läns landsting

Erik Lövgren (S) Landstinget Västernorrland

Peder Björk (S) Kommunförbundet Västernorrland

Anders Gäfvert (M) Kommunförbundet Västernorrland